

Pod koniec września 2020 r. do konsultacji społecznych trafił projekt nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów („Projekt”).

Przepisy projektu znajdują się obecnie na etapie uzgodnień. Jego celem jest wdrożenie do polskiego systemu prawnego rozporządzenia nr 2017/2394 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów i uchylające rozporządzenie nr 2006/2004/WE, tzw. rozporządzenie CPC („CPC”), którego przepisy zakładają wzmocnienie uprawnień organów chroniących prawa konsumentów w zakresie prowadzenia dochodzeń i egzekwowania przepisów dotyczących naruszeń tych praw. Część uprawnień wskazanych w rozporządzeniu CPC ma przypaść Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”) działającemu samodzielnie, natomiast pozostałe czynności mają być podejmowane przez niego we współpracy z innymi organami.

Jak podkreślają autorzy Projektu, nowelizacja polskich przepisów ma przyczynić się do poprawy ochrony konsumentów w Internecie oraz zwiększenia skuteczności działań podejmowanych przez Prezesa UOKiK.

Blokowanie stron internetowych

Jedną z nowych kompetencji Prezesa UOKiK ma być możliwość blokowania przez niego stron internetowych przedsiębiorców. Zgodnie z Projektem, Prezes UOKiK bez wszczynania jakiegokolwiek postępowania może skierować do przedsiębiorcy wystąpienie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów i zwrócić się do niego o zamieszczenie ostrzeżenia dla konsumentów wchodzących na stronę, bądź usunięcie określonych treści czy ograniczenie dostępu, a nawet usunięcie domeny internetowej. W przypadku odmowy ze strony przedsiębiorcy UOKiK będzie mógł – w drodze decyzji administracyjnej – zobowiązać go do określonego działania. Od decyzji tej co prawda będzie można odwołać się do sądu, jednak do czasu wydania orzeczenia przedsiębiorca nie będzie mógł prowadzić działalności przy wykorzystaniu swojej strony internetowej.

Proponowane przepisy budzą kontrowersje, ponieważ nie zawierają wyraźnych przesłanek i nie wskazują okoliczności, w których może nastąpić blokowanie stron internetowych. Część doktryny podnosi, iż może to prowadzić do nadużyć i swobodnego zamykania stron internetowych bez przeprowadzenia właściwego postępowania. Mogłoby to stanowić ingerencję w fundamentalną i konstytucyjną zasadę wolności prowadzenia działalności gospodarczej. Argumentacji tej zaprzecza UOKiK, twierdząc, iż możliwość blokowania stron wynika z samego CPC i ma być stosowana w wyjątkowych przypadkach, jak np. przeciwdziałanie najpoważniejszym oszustwom w handlu elektronicznym. Pozostaje pytanie, czy zamiast rozszerzania kompetencji Prezesa UOKiK nie lepiej dopracować procedurę sprawnego przeprowadzania postępowań wyjaśniających i częściej zamieszczać w Internecie ostrzeżenia dla konsumentów.

Rejestr usuniętych domen

Zgodnie z Projektem, domeny internetowe usunięte na podstawie prawomocnej lub natychmiast wykonanej decyzji będą wpisane do utworzonego w tym celu rejestru domen usuniętych, prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Rejestr ten będzie jawny, zatem każdy będzie miał prawo wglądu do zawartych w nim danych. Ponadto rejestr będzie miał formę elektroniczną, umożliwiającą automatyczne przekazywanie informacji do systemów teleinformatycznych przedsiębiorców telekomunikacyjnych.

Zakupy z wykorzystaniem fałszywej tożsamości

Kolejnym planowanym uprawnieniem UOKiK jest możliwość aktywnego działania w zakresie zbierania materiału dowodowego w sprawach naruszeń praw konsumenckich. Zgodnie z Projektem, UOKiK będzie mógł dokonać zakupu z wykorzystaniem dokumentów publicznych lub innych dokumentów uniemożliwiających ustalenie jego tożsamości (tzw. fałszywa tożsamość). Mechanizm ten ma na celu uzyskanie informacji mogących stanowić dowód w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. O sporządzenie dokumentów uniemożliwiających jego identyfikację Prezes UOKiK będzie mógł zwrócić się do Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Ponadto, przebieg prowadzonych czynności kontrolnych będzie mógł być utrwalony za pomocą urządzeń rejestrujących obraz oraz dźwięk bez informowania o tym kontrolowanego. W przypadku zastrzeżeń co do sposobu prowadzenia czynności będzie można złożyć zażalenie do sądu ochrony konkurencji i konsumentów.

Likwidacja biura rzecznika finansowego

Rada Ministrów w dniu 28 października 2020 r. przyjęła projekt ustawy o rozpatrywaniu reklamacji i sporów klientów podmiotów rynku finansowego oraz o Funduszu Edukacji Finansowej, który zakłada przejęcie dotychczasowych zadań Rzecznika Finansowego przez UOKiK (projekt ten wpłynął do Sejmu 9 grudnia 2020 r.). Zgodnie z uzasadnieniem, celem projektu jest zwiększenie efektywności w zakresie ochrony, zarówno w zakresie zbiorowych, jak i indywidualnych interesów klientów podmiotów rynku finansowego. W myśl nowych przepisów zostanie również utworzone stanowisko koordynatora prowadzącego pozasądowe postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego, powoływanego na 4-letnią kadencję przez UOKiK. Ponadto, nowe przepisy zakładają utworzenie Funduszu Edukacji Finansowej (FEF), który będzie państwowym funduszem celowym zarządzanym przez UOKiK.

Reasumując

Planowane zmiany mogą budzić kontrowersje. Z jednej strony, skuteczna ochrona praw konsumentów, zwłaszcza w dziedzinie handlu elektronicznego, wymaga wyposażenia organów mających chronić te prawa w kompetencje umożliwiające odpowiednią reakcję na nieprawidłowości. Handel oraz świadczenie wszelkiego rodzaju usług w Internecie jest trudny do kontroli klasycznymi metodami, a szybkość obrotu wymaga też szybkiego działania UOKiK. Z drugiej strony, szybkość działania nie zawsze idzie w parze z umożliwieniem przedsiębiorcy skutecznej obrony, zwłaszcza, że rozpatrywanie odwołania od decyzji o blokadzie strony internetowej może zająć nieco czasu, a w efekcie znacząco zaszkodzić biznesowi, którego podstawą jest dana strona internetowa.

Projekt wprowadzający CPC ma zostać uchwalony w pierwszym kwartale 2021 r., więc zapewne wcześniej poznamy ostateczny kształt Projektu.

Kontakt

Marcin Wnukowski

Partner, Warszawa

T +48 22 395 55 03

E marcin.wnukowski@squirepb.com

Elżbieta Żemojtel

Senior Associate, Warszawa

T +48 22 395 55 32

E elzbieta.zemojtel@squirepb.com

Karolina Łasowska

Associate, Warszawa

T +48 22 395 55 57

E karolina.lasowska@squirepb.com